

Möjliga hälsovinster med odubbbat

Tom Bellander
Centrum för folkhälsa
Arbets- och miljömedicin
Stockholms läns landsting

Frågor

- Leder verkligen förbättringar av luftkvaliteten till långsiktigt förbättrad hälsa?
- Vilka förbättringar av luftkvaliteten skulle högre andel odubbade vinterdäck leda till?
- Vilket är sambandet mellan förbättrad luftkvalitet och förbättrad hälsa?
- Vilka blir de beräknade hälsovinster för Storstockholm?

Leder verkligen förbättringar i luftkvalitet till långsiktigt förbättrad hälsa?

- Möjlig invändning:
  - De hälsoeffekter som förknippas med luftföroreningar beror inte på de komponenter eller källor som regleras
- Lösning:
  - Studera mekanismer för luftföroreningars verkan
  - Studera effekten av faktiska miljöförbättringar
    - Utah, Dublin, Hong Kong, Östtyskland

Utah Valley

- Stålverket i Utah Valley stängt 13 månader 1986-87 pga arbetskonflikt
  - PM10 minskade med 50% (Zn, Fe, Cu, Pb)
  - Lägre dödlighet, särskilt i luftvägssjukdom
  - Minskade sjukhusinläggningar för flera olika luftvägssjukdomar, även för förskolebarn
    - Barns inläggningar för bronkit och astma vintertid minskade med 50-70%
  - Minskad bortavaro i skolan

Kolförbud i Dublin

(Clancy et al 2002)

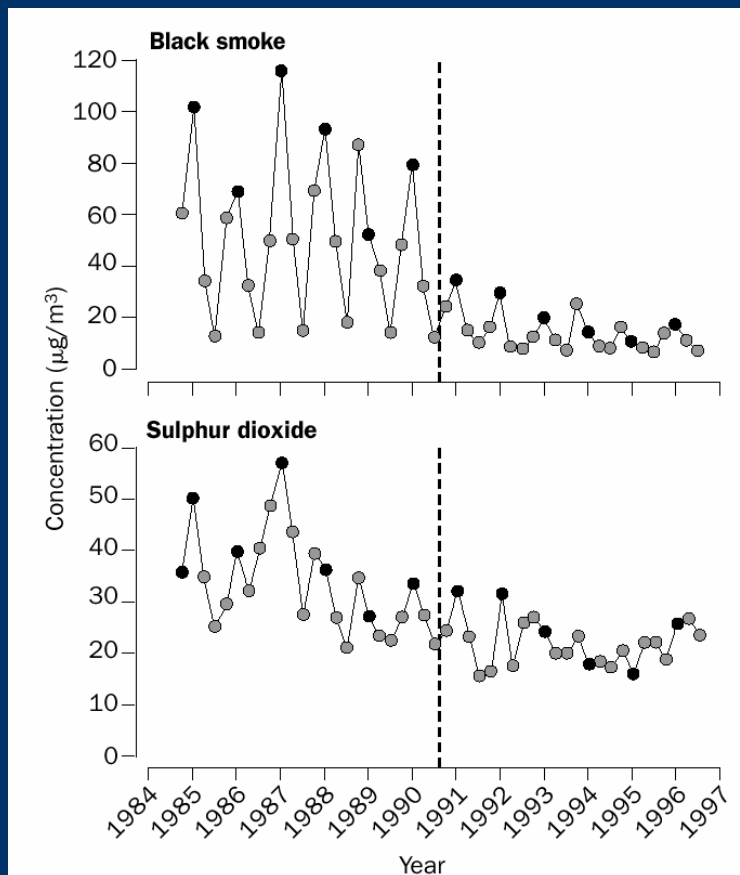
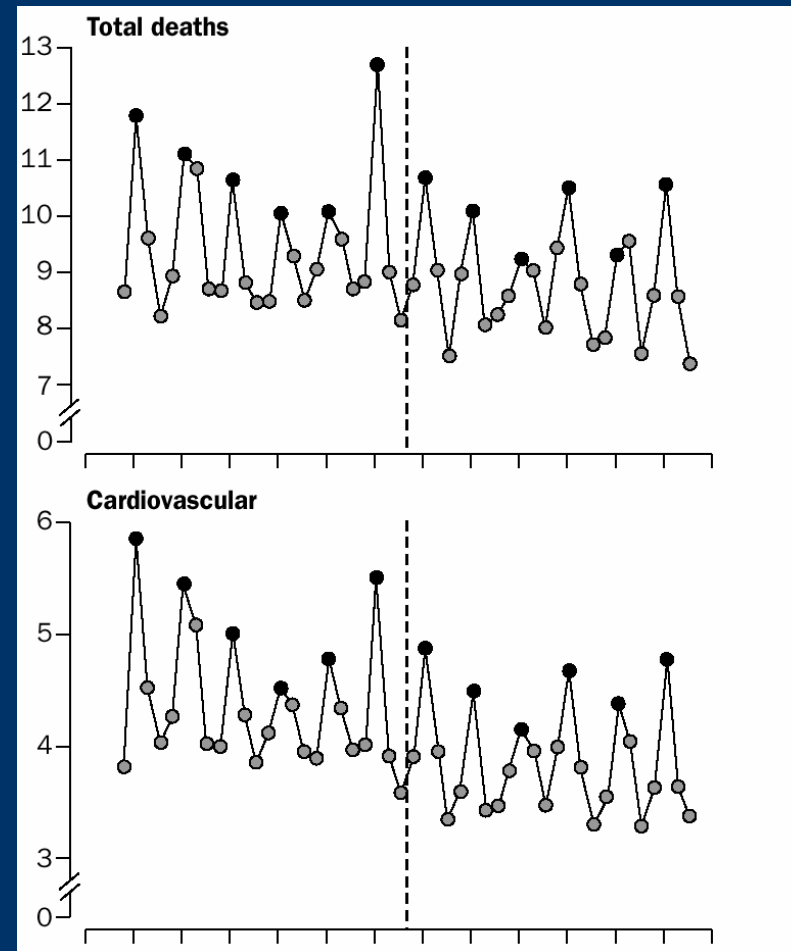

Figure 1: **Seasonal mean black smoke (upper) and sulphur dioxide (lower) concentrations, September 1984–96**
Vertical line shows date sale of coal was banned in Dublin County Borough. Black circles represent winter data.

Vägdamm?

- Hälsoeffekterna av minskad halt av vägdamm är inte studerade.
- Men:
  - Vägdamm har hälsoeffekter
  - Inget starkt underlag för att bedöma PM10 med stort vägdammsinslag annorlunda än PM10 med litet vägdammsinslag
  - Bedömningen av trafikens hälsoeffekter i Oslo inkluderar vägdamm

Vilka förbättringar av luftkvaliteten skulle högre andel odubbade vinterdäck leda till?

- Det lokala bidraget till PM10 har beräknats till 1,7 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (årsmedel, befolkningsvägt)
  - Mellan 50 och 85% av partikelemissionerna från vägtrafiken kommer från dubbdäck
- Antag att **dubbdäcksandelen** vintertid i Stockholm skulle **minska med 30%-enheter**
  - Det **lokala bidraget** till PM10 på beräknas **minska** med **20%** som årsmedel, till exempel för Hornsgatan från 24 till 19 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
  - Genomsnittligt i Storstockholm uppskattas **minskningen** bli ca **0,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 årsmedel**

Internationellt använda samband (per 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10)

- Långsiktig ökning av dödsrisk
  - Six Cities 0,85%
  - Am Canc Soc 0,43%
  - WHO, SHAPE 0,56%
  - Los Angeles 0,54%
  - Oslo 2,7%
- Ökning av dagar med begränsningar av dagliga aktiviteter pga sämre hälsa (RAD-Restricted Activity Days)
  - RAD 0,90%

Vilka blir de beräknade hälsovinster för Stockholm?

- En minskning av årsmedel PM10 i Storstockholm med $0,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$ leder till
  - En minskning av dödsrisken med ca 0,9%
    - Ca **90 färre dödsfall** per år i Storstockholm (1,2 milj invånare)
    - En förlängning av medellivslängden med ca en månad
  - En minskning av risken för RAD med 0,3%
    - Ca **20 000 färre persondagar** med begränsningar i dagliga aktiviteter

Svar

- Leder verkligen förbättringar av luftkvaliteten till långsiktigt förbättrad hälsa?

Ja!

- Vilka förbättringar av luftkvaliteten skulle högre andel odubbade vinterdäck leda till?

Lokalt stora, i genomsnitt måttliga

- Vilket är sambandet mellan förbättrad luftkvalitet och förbättrad hälsa?

Död 0,4-2,7% per 1 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10

Dagar med begränsningar 0,90%

- Vilka blir de beräknade hälsovinster för Storstockholm?

Ca 90 färre döda/år – 1 mån längre liv

Ca 20 000 färre dagar med begränsningar

Dublin

- Ökad användning av stenkol under 1980-talet ledde till försämrad luftkvalitet
  - Tidseriestudier visade samband mellan höga halter och olika hälsoeffekter
- Förbud mot användning av kol i Dublin från 1 september 1990
- Minskning av sothalterna med 36 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ och SO_2 med 11 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.
- Dödligheten (våldsam död utesluten) minskade med 6%, jämfört med resten av Irland.
- Störst relativ effekt på dödlighet i luftvägssjukdom (16%), motsvarande 120 färre dödsfall per år.
- Död i kardiovaskulär sjukdom minskade med 10%, motsvarande 240 färre döda per år.

Vilket är sambandet mellan förbättrad luftkvalitet och förbättrad hälsa?

- Långsiktig effekt på mortaliteten
  - Six Cities: RR 1,27 för en skillnad på 28,3 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 (delvis PM15)
  - American Cancer Society: RR 1,17 för en skillnad på 24,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM2,5 (motsv ca 37 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 i USA)
  - WHO, SHAPE mfl: RR 1,06 för en skillnad på 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM2,5 eller ca 15-20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10
  - Los Angeles: RR 1,17 för en skillnad av 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM2.5 (motsvarade ca 29 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10)
  - Oslo: RR 1,08 för en skillnad på 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ NOx från vägtrafik (I Stockholm motsvarar 10 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ NOx ca 2,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 från vägtrafik inkl slitage)